

17 Cuntais Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN)

- 17.1** Éilítear le hAlt 12 den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 (Acht 1990) (arna leasú) ar Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) cuntais a choinneáil ar gach airgead a fhaigheann sí agus a chaitheann sí san fhoirm a cheadaigh an tAire Airgeadais (an tAire), agus iad a chur faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste lena n-íniúchadh. Tar éis an t-íniúchadh a chur i gcrích, ní mór do GBCN na cuntais a chur faoi bhráid an Aire, duine a chaithfidh na cuntais a chur faoi bhráid Thithe an Oireachtais dá éis sin.
- 17.2** Ina theannta sin, éilítear le halt 12 d'Acht 1990 ar an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste tuarascáil a thabhairt do Dháil Éireann maidir le cruinneas na suimeanna a luann GBCN ina cuntais gabh bliain. Is í seo an tuarascáil don bhliain 2015 de réir an ailt sin d'Acht 1990.

Cuntais GBCN, 2015

- 17.3** Seo a leanas na cuntais a ndearnadh iniúchadh orthu de bhun alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú)
- fiachas náisiúnta na hÉireann
 - Cuntas riaracháin GBCN
 - Ráitis airgeadais an Chiste um Banc Taisce an Phoist
 - Ráitis airgeadais na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát
 - Ráitis airgeadais Chiste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann.
- 17.4** De réir alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú), ní mór do chuntais GBCN cuntas a thabhairt ar chostais a tabhaíodh i ndáil lena chuid gníomhaíochtaí i leith
- An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean ¹
 - An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní.
- 17.5** Tá cuntais GBCN don bhliain 2015 iniúchta. Eisíodh mo thuarascálacha ar na hiniúchtaí ar an 26 Bealtaine 2016. Chuir an tAire cóipeanna de na cuntais, chomh maith le mo thuarascálacha ar na hiniúchtaí, faoi bhráid Thithe an Oireachtais ar an 14 Iúil 2016.
- 17.6** Tá mé sásta go bhfuil idirbhearta GBCN don bhliain 2015 agus a iarmhéideanna ag deireadh na bliana curtha i láthair i gceart sna cuntais.

¹ Níor thabhaigh GBCN costais i ndáil lena chuid gníomhaíochtaí i leith an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean in 2015.

17.7 Tugadh isteach caighdeán cuntasáíochta nua - Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais 102 (FRS 102) - do bhliain airgeadais 2015. Thug GBCN faoi athbhreithniú ar fhormáid na gcuntas uile agus ghlac le FRS 102 mar an bonn tuairiscithe do

- Cuntas riaracháin GBCN
- Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann.

Níor imríodh aon tionchar suntasach ar na torthaí ná ar na hiarmhéideanna mar thoradh ar FRS 102. Níor ghlac GBCN le FRS 102 do na cuntais eile de bharr go dtuairiscítear na cuntais sin ar bhonn airgid nó go léiríonn an creat cuntasáíochta na feidhmeanna reachtúla.

Feidhmeanna, ról agus soláthar foirne na Gníomhaireachta

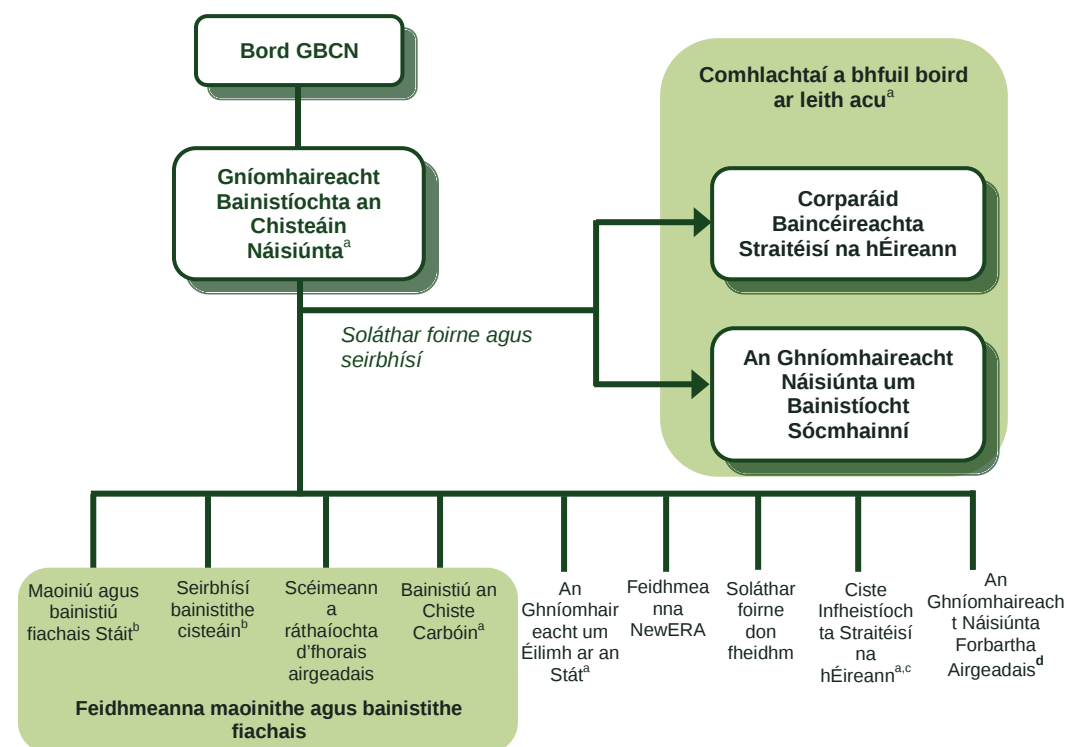
17.8 Cuireadh GBCN ar bun den chéad uair sa bhliain 1990. Tá sé forbartha ina eagraíocht chasta ó shin i leith, a bhfuil roinnt feidhmeanna aige a bhfuil i bhfad níos mó i gceist leo ná an croíróil bunaidh a bhí aige le fiachas náisiúnta na hÉireann a bhainistiú. Cuireadh lena chuid feidhmeanna agus atheagraíodh tuilleadh iad faoin Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2014 (Acht 2014).

17.9 Chuir Acht 2014 caoi sheolta éifeachtach ar struchtúir rialachais GBCN d'fhonn cur chuige níos comhtháite a chumasú i leith a chuid feidhmeanna a chomhlíonadh. I mí na Nollag 2014, rinneadh GBCN a athbhunú mar bhord, a bhfuil Cathaoirleach agus ochtar comhaltaí eile air a bhfuil freagracht fhoriomlán orthu as feidhmeanna uile GBCN. Níor athraíodh ballraíocht an Bhoird in 2015.

17.10 Tugann GBCN baill foirne don Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (NAMA) agus do Chorporáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann (CBSÉ), agus cuireann seirbhísí agus córais ghnó agus tacaíochta ar fáil dóibh chomh maith. Tá a mbord féin ag NAMA agus CBSÉ araon agus tá siad freagrach do Dháil Éireann go leithleach.

17.11 Tá breac-chuntas tugtha i bhFíor 17.1 ar struchtúr GBCN tar éis a leasuithe le hAcht 2014.

Fíor 17.1 Struchtúr Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

- Nótaí:
- a Ullmhaítear ráitis airgeadais ar leith i ndáil le gníomhaíochtaí gach ceann de na feidhmeanna/haonáin seo.
 - b I gcás maoiniú Stáit, bainistiú fiachais agus seirbhísí bainistithe cisteáin, ullmhaítear ráitis airgeadais ar leith do Chiste na gCuntas Díomhaoín, don Chiste um Banc Taisce an Phoist agus don fhiachas náisiúnta.
 - c Leanfar de ráitis airgeadais a ullmhú maidir leis an gCúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) go dtí go mbeidh na sócmhainní uile atá fágtha aistriú go dleathach chuig Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ).
 - d Díscaoileadh an Gníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais (GNFA) le héifeacht ón 27 Eanáir 2015 mar chomhlacht reachtúil ar leith. Tá san áireamh i gcuntas riaracháin GBCN nóta nochta maidir le gníomhaíochtaí GNFA (rud a thuairiscítear go leithleach roimhe seo).

Maoiniú, fiachas agus bainistiú cisteáin

- 17.12** Faigheann GBCN iasachtaí thar ceann an Stáitchiste agus déanann fiachas náisiúnta na hÉireann a bhainistiú.
- 17.13** Tá sonraí faoi struchtúr an fhiachais náisiúnta agus faoi threochtaí i bhfiachas an Rialtais san áireamh i gCaibidil 2.
- 17.14** Comhlíonann GBCN roinnt feidhmeanna bainistithe fiachais agus cisteáin, lena n-áirítear
- oibríochtaí cisteáin do GNBS, CISÉ, CBSÉ agus an Chorporáid Éireannach um Réiteach Banc Teoranta (atá faoi leachtú speisialta) (CÉRB)
 - lárseirbhís cisteáin a chur ar fáil do chomhlachtaí Stáit agus d'údaráis áitiúla
 - sócmhainní Chiste na gCuntas Díomhaoín agus an Chiste um Banc Taisce an Phoist a bhainistiú.

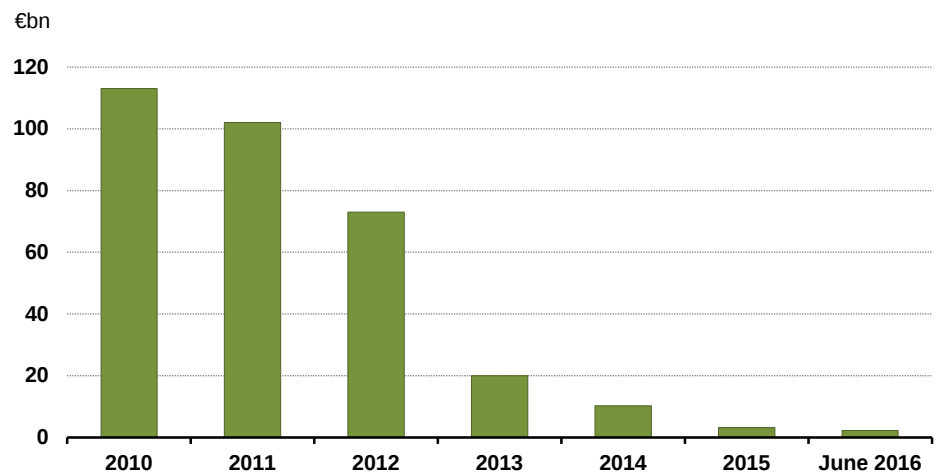
Scéimeanna ráthaíochta d'fhorais airgeadais

17.15 Tá dliteanais incháilithe áirithe, lena n-áirítear taiscí agus urrúis fiachais suas le cúig bliana in aibíocht, atá i bhforais airgeadais faoi ráthaíocht ag an Aire faoin Scéim um Fhorais Chreidmheasa (Ráthaíocht Dliteanas Incháilithe) 2009 (an scéim). Cheap an tAire GBCN mar oibritheoir na scéime.¹

17.16 Éilítear ar gach foras a bhfuil dliteanais faoi ráthaíocht faoin scéim acu táille a íoc. Fuarthas beagnach €76 milliún (2014: €179 milliún) in 2015.² Is é Oifigeach Cuntasaíochta na Roinne Airgeadais atá freagrach as na táillí a fuarthas.

17.17 Ag deireadh mhí Feabhra 2013, d'fhógair an tAire go scoirfí den scéim i gcomhair dliteanais nua le héifeacht ó mheán oíche ar an 28 Márta 2013. Ag deireadh na bliana 2015, b'ionann na suimeanna a bhí clúdaithe ag an scéim agus thart ar €3.2 billiún. Laghdaigh sé sin go dtí €2.3 billiún ag deireadh mhí an Mheithimh 2016 (féach Fíor 18.2).

Fíor 17.2 Dliteanais clúdaithe faoin Scéim Dliteanas Incháilithe, ó 2010 go dtí deireadh mhí an Mheithimh 2016

Foinse: An Roinn Airgeadais

17.18 Tar éis leachtú CÉRB i mí Feabhra 2013, rinneadh roinnt éileamh faoin scéim agus, i mí an Márta 2013, tharmlig an tAire tuilleadh feidhmeanna do GBCN.³

- éilimh íocaíochta a dheimhniú i leith gníomhas ráthaíochta a cuireadh i bhfeidhm ar an 29 Samhain 2010 maidir le conarthaí díorthacha áirithe a rinne CÉRB
- suimeanna a íoc atá dlite faoin ngníomhas ráthaíochta

17.19 Leanann GBCN, mar oibritheoir na scéime, d'íocaíochtaí a phróiseáil faoi na scéimeanna de réir mar a chuirtear éilimh isteach agus mar a dheimhnítear iad. Ag deireadh 2015, bhí luach €0.5 milliún d'éilimh idir lámha ag GBCN. Íocadh amach beagáinín ní ba lú ná €0.3 milliún faoin scéim roimh dheireadh mhí an Mheithimh 2016 (féach Figiúr 17.3).

1 I.R. Uimh. 490 de 2009.

2 Aithnítear táillí ar bhonn airgid agus faightear go ráithiúil i riaráiste iad. Ba é €53 milliún (2014: €155 milliún) na táillí i leith 2015 ar bhonn fabhráithe.

3 I.R. Uimh. 85 de 2013.

Fíor 17.3 Íocaíochtaí CÉRB faoi na scéimeanna ráthaíochta um fhorais airgeadais, 2013 go dtí deireadh mhí an Mheithimh 2016

	2013	2014	2015	Eanáir go Meitheamh 2016	Iomlán
Cineál na híocaíochta	€m	€m	€m	€m	€m
Taiscí ^a	63.9	74.6	4.5	0.3	143.3
Sealbhóirí bannaí ^a	933.8	–	–	–	933.8
Díorthaigh ^b	37.5	–	–	–	37.5
Iomlán na n-íocaíochtaí	1,035.2	74.6	4.5	0.3	1,114.6

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Nótaí: a Íocaíochtaí a rinneadh faoin Scéim um Fhorais Chreidmheasa (Ráthaíocht Dliteanas Incháilithe).

b Íocaíochtaí a rinneadh faoi Ghníomhas Ráthaíochta CÉRB.

17.20 Mar oibrítitheoir na scéime, lóisteáil GBCN trí éileamh le comhleachtaitheoirí speisialta CÉRB ar aisíoc suimeanna a íocadh amach faoin scéim, ús fabhráithe measta agus costais ghaolmhara eile.¹ Seo a leanas na suimeanna a éilíodh.²

- €933.8 milliún i leith íocaíochtaí a rinneadh le sealbhóirí bannaí
- €142.5 milliún i leith íocaíochtaí a rinneadh le taisceoirí, costais agus táillí scéime amuigh suas go dtí an 30 Márta 2015 san áireamh
- €2.7 milliún i leith íocaíochtaí a rinneadh le taisceoirí, costais suas go dtí an 30 Meán Fómhair 2015 san áireamh

17.21 Ar an 30 Meán Fómhair 2013, lóisteáil an Roinn Airgeadais éileamh, arbh fhiú €37.8 milliún é, le comhleachtaitheoirí speisialta CÉRB faoi ghníomhas ráthaíochta CÉRB, rud a raibh ús fabhráithe €0.3 milliún san áireamh ann.

17.22 Lóisteálfar éilimh eile leis na comhleachtaitheoirí ar íocaíochtaí nach bhfuil éilithe go fóill agus ar aon íocaíochtaí eile amach anseo.

1 Bíonn ús iníoctha ar shuimeanna arna n-éileamh ó dháta an éilimh go dtí an dáta a n-íocann na comhleachtaitheoirí speisialta é.

2 D'fhéadfadh sé nach mbeadh na suimeanna a íoctar faoi na scéimeanna mar an gcéanna leis na suimeanna a éilítear ó na comhleachtaitheoirí speisialta mar gheall ar chúrsaí ama.

Bainistiú an Chiste Carbóin

- 17.23** Cuireadh an Ciste Carbóin ar bun de bhun an Achta um an gCiste Carbóin, 2007. Riarann GBCN ceannach na gcreidmheasanna carbóin a bhíonn ag teastáil le dualgais athraithe aeráide na hÉireann a chomhlíonadh tríd an gCiste Carbóin. Tá ceannach creidmheasanna carbóin ar fionraí ó mhí Feabhra 2009. Ag deireadh 2015, bhí sócmhainní arbh ionann a luach fála agus €90 milliún (2014: €99 milliún) i seilbh an Chiste Carbóin.
- 17.24** Coinnítear cuntais ar leith i gcomhair an Chiste Carbóin agus ní bhíonn siad ina gcuid de chuntais GBCN chun críocha alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú). Déantar ráitis airgeadais an Chiste Carbóin a iniúchadh de réir an Achta um an gCiste Carbóin, 2007.¹

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

- 17.25** Déanann GBCN éilimh chúitimh díobhála pearsanta, damáiste maoine agus faillí cliniciúla a bhainistiú thar ceann údaráis tharmhligthe Stáit áirithe. Ina theannta sin, tá ról bainistithe riosca aige sa chaoi a dtugann sé comhairle agus cúnamh do na húdaráis Stáit sin cén chaoi nochtadh le héilimh a íoslaghdú. Cuireann sé éilimh chostais tríú páirtí a eascraíonn as binsí fiosrúcháin áirithe faoi chaibidil agus déanann iad a bhainistiú freisin. Agus na feidhmeanna seo á gcomhlíonadh aige, tugtar an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (CÉS) ar GBCN. Amhail ar an 31 Nollaig 2015, bhí 129 údarás Stáit faoi chúram CÉS.
- 17.26** B'ionann dámhachtainí agus costais éilimh ghaolmhara CÉS in 2015 agus €219.3 milliún (2014: €141.4 milliún) ar an iomlán. Is féidir na costais sin a fháil ar ais ó na húdaráis Stáit ábhartha a bhaineann leas as seirbhísí CÉS. Lena chois sin, thabhaigh GBCN luach €15.7 milliún (2014: €13.5 milliún) de chostais riaracháin agus feidhmeanna CÉS á chomhlíonadh aige. Tá na costais riaracháin sin san áireamh i gcostais riaracháin GBCN agus tá siad gearrtha ar an Lárchiste.
- 17.27** Tháinig méadú suntasach ar líon na n-éileamh atá á mbainistiú ó 2010 i leith, chomh maith le méadú ar líon na n-éileamh a fuarthas. Bíodh sin mar atá, níl aon mhórathrú tagtha ar líon na n-éileamh a réitíodh (féach Fíor 17.4).

¹ Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar an gCiste Carbóin ar an 26 Bealtaine 2016.

Fíor 17.4 Éilimh a fuarthas, a réitíodh agus atá á mbainistiú, ag deireadh bliana 2010 go 2015

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Nóta: a Tá san áireamh i líon na n-éileamh atá á mbainistiú in 2015 1,809 carnchaingean.

17.28 Chuir CÉS in iúl go n-imríonn roinnt fachtóirí tionchar ar an ráta a réitítear éilimh, nádúr agus castacht na n-éileamh ina measc. Ar cheann de na fachtóirí sin tá cur ar fáil acmhainní, ach níl nasc líneach idir acmhainní a chur ar fáil do bhainistiú éileamh agus réiteach na n-éileamh sin. Ag deireadh 2015, bhí 1,809 carnchaingean (idir chliniciúil agus neamhcliniúil) á mbainistiú ag CÉS. Deirtear go bhfuil baint ag roinnt mhaith de na caingne seo le ceisteanna tábhachtacha dlí maidir le dliteanas agus cúisíocht, agus gur gá straitéis dhlíthiúil ar leith a chur i bhfeidhm i dtaca leo d'fhonn a chinntiú go gcoinneofar dliteanas an Stáit ag an leibhéal is ísle is féidir. Chuir CÉS in iúl go raibh siad den tuairim má éiríonn leis an Stát fasach a dhéanamh sna cásanna tástála (agus faoi réir aon achomhairc) gur dócha go scoirfí de roinnt mhaith de na cásanna carnchaingne.

17.29 Tá an costas measta ar éilimh a shocrú ag méadú go seasta le roinnt blianta anuas. Mheas CÉS go gcosnódh sé €1.79 billiún (2014: €1.47 billiún) leis na héilimh ar fad a bhí amuigh ar an 31 Nollaig 2015 a shocrú. Tá an costas measta seo bunaithe ar bhoinn tuisceana achtúireacha, fíor-ráta toraidh 3% ina measc. Rialaigh an Ardchúirt (cinneadh ar sheas an Chúirt Achomhairc leis) gur chóir go mbeadh feidhm ag fíor-ráta toraidh 1% ar dhámhachtainí áirithe cúirte. Rialaigh an Chúirt Achomhairc i gcás gortuithe tubaisteacha gur chóir costas an chúraim amach anseo a áireamh ar fhíor-ráta toraidh de 1% agus gur chóir cailteanas airgid amach anseo a ríomh ar fhíor-ráta toraidh de 1.5%. Mheas CÉS go méadódh costas na n-éileamh a bhí á mbainistiú ag 2015 thart ar €300 milliún ar an mbonn sin. Rinne CÉS achomharc chun na Cúirte Uachtaraí in aghaidh an bhreithiúnais seo.

17.30 I mí Feabhra 2013, cuireadh aonad costas dlíthiúil Stáit ar bun laistigh de CÉS le plé a dhéanamh le costais tríú páirtí a bhí ag eascairt as na Binse Mahon, Binse Moriarty agus Binse Smithwick. Cuireadh bonn reachtúil faoi feidhmeannas costas dlíthiúil CÉS le hAcht 2014. In 2015, leag an Rialtas de chúram ar an aonad seo plé a dhéanamh le gach éileamh tríú páirtí ar chostais dhlíthiúla i gcoinne aonáin shainithe Stáit.¹

NewERA

17.31 Cuireadh bonn reachtúil faoi na feidhmeanna de GBCN a bhaineann leis an Údarás um Gheilleagar Nua agus um Théarnamh (NewERA) i mí na Nollag 2014, tráth ar cuireadh tús leis na hailt ábhartha d'Acht 2014.²

17.32 I measc na bhfeidhmeanna NewERA tá comhairle airgeadais agus thráchtála ar réimse saincheistanna a chur ar fáil d'Aire ábhartha den Rialtas i leith comhlacht ainmnithe atá faoina c(h)úram.³ Chomh maith leis sin, nuair atá scaireanna nó sócmhainní ag an Aire i gcomhlacht nach bhfuil ainmnithe chun críocha NewERA, nuair atá freagracht ghinearálta air/uirthi as comhlacht, nó nuair atá aon fheidhm aige/aici i ndáil le comhlacht, féadann NewERA seirbhísí cosúla a chur ar fáil i dtaca le comhlachtaí den sórt sin freisin.

1 I.R. Uimh. 505 de 2015, an tOrdú um GBCN (Tarmilgean Éileamh i gcomhair Feidhmeanna Bainistithe Costas), 2015.

2 Cuireadh an tÚdarás um Gheilleagar Nua agus um Théarnamh (NewERA) ar bun ar dtús ar bhonn neamhreachtúil tar éis don Rialtas fógra a dhéanamh i mí Mheán Fómhair 2011.

3 Is iad na comhlachtaí ainmnithe faoi láthair ná Bord Soláthair an Leictreachais, Bord na Móna cpt, Coillte Teoranta, Eirgrid cpt, Uisce Éireann agus aon fhochuideachtaí lena mbaineann nó aon chuideachta ina bhfuil leas ag na comhlachtaí ainmnithe sin.

4 Fuair an Stát €335 milliún mar thoradh ar dhíol na scairsheilbh.

5 I.R. Uimh. 395 de 2011.

17.33 Chaith GBCN thart ar €6.2 milliún ar ghníomhaíochtaí NewERA in 2015, rud atá nochta go leithleach i gcuntas riaracháin GBCN. Bhain an chuid ba mhó den chaiteachas sin leis na nithe seo a leanas

- comhairle airgeadais agus thráchtála a chur ar fáil do na hAíré cuí ar 72 aighneacht arna ndéanamh ag comhlachtaí tráchtála Stáit amhail
 - Eirvia a atheagrú ach Líonraí Gáis Éireann a chur ar bun
 - an chéad chomhfhiontar idir Bord na Móna agus Coillte ar fheirm ghaoithe
- comhairle airgeadais agus thráchtála a chur ar fáil d'Aíré cuí ar dhíol scairsheilbh an Stáit in Aer Lingus le International Consolidated Airlines Group⁴
- comhairle ar roghanna úinéireachta agus maoinithe i gcomhair an Phlean Náisiúnta Leathanbhanda.

Soláthar foirne d'fheidhmeanna córais baincéireachta

17.34 Tá Aonad Baincéireachta GBCN ar iasacht ag an Roinn Airgeadais ó mhí Lúnasa 2011 i leith.⁵ Ar ordú an Aire, tá GBCN fós ag íoc chostais an Aonaid Baincéireachta, a chuimsíonn costais foirne agus costais áirithe comhairleoirí gairmiúla. Thabhaigh GBCN costais €2.4 milliún in 2015 i ndáil leis an Aonad Baincéireachta, méid as ar bhain €78,000 le costais comhairleoirí gairmiúla. Tá na costais sin nochta go leithleach i gcuntas riaracháin GBCN in 2015.

Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann

- 17.35** Cuireadh Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ) ar bun i mí na Nollag 2014 de bhun Acht 2014. D'athraigh sócmhainní agus dliteanais an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) ina sócmhainní agus dliteanais de chuid CISÉ tráth ar cuireadh ar bun é, seachas roinnt sócmhainní agus dliteanas eachtrach, a d'fhan i seilbh CNP go dtí go n-aistreofaí chuig CISÉ in am is i dtráth iad. Ag deireadh 2015, bhí líon beag sócmhainní eachtrach (a luacháladh ar €1 milliún) ann nach raibh aistrithe chuig CISÉ go fóill. Is é sainordú reachtúil CISÉ infheistíocht a dhéanamh ar bhonn tráchtála d'fhonn tacú le gníomhaíocht gheilleagrach agus le fostaíocht sa Stát.
- 17.36** Amhail ar an 31 Nollaig 2015, bhí luach €21.9 billiún de ghlan sócmhainní ag CISÉ (2014: €22.2 billiún). Chuimsigh na glan sócmhainní €7.9 billiún (2014: €7.2 billiún) sa phunann lánroghnach agus €14 billiún (2014: €15 billiún) sa phunann infheistíochta treoraithe.
- Tá sa **phunann lánroghnach** infheistíochtaí a dhéantar de réir na n-alt cuí d'Acht 2014, faoina ndéanann GBCN sócmhainní CISÉ a choinneáil nó a infheistiú ar bhonn tráchtála ar bhealach atá ceaptha le tacú le gníomhaíocht gheilleagrach agus le fostaíocht sa Stát.
 - Tá **an phunann infheistíochta treoraithe** faoi réir na dtreoraithe a thugann an tAire Airgeadais.¹ Déantar aon ús nó aon ioncam eile a fhaightear i leith na dtaiscí agus/nó na n-urrús atá á gcoinneáil sa phunann threoraithe a aistriú chuig an bpunann lánroghnach agus déanann GBCN iad a choinneáil nó a infheistiú.
- 17.37** Rith dhá theach an Oireachtais rún ar an 20 Deireadh Fómhair 2015 leis na fáltais ó dhíol scairseilbh an Stáit in Aer Lingus a aistriú chuig CISÉ.² Mar thoradh air sin, aistríodh €335 milliún ón Státchiste chuig CISÉ chun críche Ciste Nascachta nua a chuirfí ar bun laistigh den phunann lánroghnach. Ní mór d'aon infheistíocht atá sa Chiste Nascachta baint a bheith aici le tionscadail a fheabhsóidh nascacht fhisiciúil, fhíorúil nó fuinnimh na hÉireann.
- 17.38** Thug an tAire na treoracha seo a leanas in 2015
- Aistríodh €1.6 billiún chuig an Státchiste (ar an 19 Márta 2015) ó airgead tirim a bhí á choinneáil i bpunann infheistíochta treoraithe CISÉ tar éis treoir a fháil ón Aire. Bhí na cistí sin á gcoinneáil ó rinneadh na scaireanna tosaíochta i mBanc na hÉireann a dhiúscairt in 2013.
 - Thug an tAire treoir do GBCN (ar an 20 Samhain 2015) comhaontuithe áirithe a dhéanamh, agus bearta áirithe a dhéanamh, le tiontú agus fuascailt scaireanna CISÉ in AIB a éascú. Thug an tAire treoir do GBCN chomh maith bearta áirithe a dhéanamh maidir le fáltais a leithéid de thiontú agus fuascailt (lena n-áirítear an nóta gealltanais amuigh i ndáil le EBS a chur ar ceal). Fuair CISÉ fáltais €1.7 billiún, díbhinní €166 milliún agus 155 billiún gnáthscair mar chuid den fuascailt agus tiontú seo.
 - Aistríodh €1.9 billiún ón bpunann threoraithe chuig an Státchiste (ar an 18 Nollaig 2015) ar ordú an Aire. Bhain an tsuim sin leis na fáltais ó fuascailt na scaireanna tosaíochta in AIB agus ó dliteanais ghaolmhara. Ar ordú an Aire, rinneadh an nóta gealltanais amuigh i ndáil le EBS a fuascailt ón EBS³ ar a luach anonn de €225 mhilliún (agus cuireadh ar ceal ina dhiaidh sin é) agus íocadh an fuilleach leis an Státchiste.

1 Foráiltear le hAlt 43 d'Acht 2014 go bhféadfaidh an tAire treoir a thabhairt do GBCN maidir le coinneáil agus bainistiú infheistíochta dírí, aon chearta vótála nó aon chearta eile a ghabhann le hinfeistíocht dhíreach a fheidhmiú, agus diúscairt infheistíochta dírí.

2 Foráiltear le hAlt 46 d'Acht 2014 nach mór do rún a bheith rite ag dhá theach an Oireachtais sular ceadmhach don Aire íocaíochtaí a dhéanamh ón Lárchiste le CISÉ.

3 Cónascadh EBS le AIB in Iúil 2011.

- 17.39** Thabhaigh GBCN costais €8.7 milliún (2014: €0.18 milliún) ina ról mar rialaitheoir agus bainisteoir CISE in 2015. Níl san áireamh san fhigiúr sin costais oibriúcháin an chiste a íocann CISE go díreach.

An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

- 17.40** Is é GBCN bainisteoir an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP). Tar éis theacht i bhfeidhm na bhforálacha ábhartha d'Acht 2014 i mí na Nollag 2014, dhí-aithin Coimisiún CNP na sócmhainní agus na dliteanais uile a bhí fós ag CNP chun críocha cuntasáíochta agus cuireadh i láthair i Ráitis Airgeadais CISE iad ina ionad sin.
- 17.41** Níl ach aon choimisinéir amháin – Príomhfheidhmeannach Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta – i gCoimisiún an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean ón 22 Nollaig 2014 i leith, duine a n-éilítear air le hAcht 2014 a mhéid is féidir leis a dhéanamh, le réasún, chun éifeacht a thabhairt d'aistriú dlíthiúil aon sócmhainní atá faoi rialú dlí eachtrach go fóill. Ní mór aistriú dlíthiúil na sócmhainní eachtracha a dhéanamh i gcomhar leis an gcéile conartha ábhartha. Ar an 31 Nollaig 2015, bhí luach €1 milliún (2014: €1.8 billiún) de shócmhainní eachtracha fós in CNP.
- 17.42** Coinnítear cuntais ar leith i gcomhair CNP agus ní bhíonn siad ina gcuid de chuntais GBCN chun críocha alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú). Déantar ráitis airgeadais CNP a iniúchadh de réir an Achta um Chúlchiste Náisiúnta Pinsean, 2000.¹

An Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais

- 17.43** Comhlacht reachtúil ar leith a bhí sa Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais (GNFA) roimh an 27 Eanáir 2015, a d'fheidhmigh mar an comhairleoir airgeadais reachtúil d'údaráis Stáit ar gach tionscadal infheistíochta poiblí ar mhó a luach caipitiúil ná €20 milliún. Bhí freagracht uirthi freisin as tionscadail comhpháirtíochta príobháidí poiblí (CPP) a sholáthar agus a sheachadadh in earnálacha seachas na hearnálacha iompair agus údaráis áitiúil, as tionscadail oideachais áirithe a sholáthar go díreach, agus as seirbhísí bainistíochta conartha a chur ar fáil i dtaca le feidhmiú agus cothabháil scoileanna CPP áirithe.
- 17.44** Rinneadh GNFA a dhíscaoileadh le héifeacht ón 27 Eanáir 2015 de bhun Acht 2014 agus aisghaireadh an reachtaíocht a bhain le GNFA.² Ag an am céanna, tugadh na feidhmeanna reachtúla bainteacha do GBCN agus aistríodh gach maoin, ceart agus dliteanas de chuid GNFA chuig GBCN. Agus na feidhmeanna seo á gcomhlíonadh aige, is ceadmhach do GBCN GNFA a thabhairt air féin. Tá san áireamh i gCuntas Riaracháin GBCN nochtadh maidir le gníomhaíochtaí GNFA (rud a thuairiscítfí go leithleach roimhe seo).
- 17.45** Fógraíodh i mí Mheán Fómhair 2015 mar chuid de Chlár Caipitil Poiblí an Rialtais, 2016-2021, go n-aistreofaí feidhmeanna soláthair agus bainistithe tionscadal CPP chuig Bonneagar Iompair Éireann (TII), arbh eagraíocht nuabhunaithe é ag an am.³ Tá GBCN ag obair as lámha a chéile leis na ranna ábhartha Rialtais agus le TII leis an aistriú sin a thabhairt chun críche.

¹ Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar GBCN ar an 26 Bealtaine 2016.

² Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar ráitis deiridh airgeadais GNFA ar an 16 Meitheamh 2015.

³ Cuireadh Bonneagar Iompair Éireann ar bun in 2015 nuair a rinneadh cónascadh idir an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta agus an Ghníomhaireacht um Fháil Iarnróid.

An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (NAMA)

17.46 Cosúil le blianta eile, shann GBCN baill foirne don Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (NAMA) agus chuir seirbhísí ar fáil di le linn 2015. Thabhaigh GBCN costais €53.5 milliún (2014: €53.9 milliún) ina leith sin, rud a athghearradh ar NAMA.¹

- Tabhaíodh €46.8 milliún (2014: €44.7 milliún) i leith costais foirne. Chuimsigh an tsuim sin €43.1 milliún a bhain le baill foirne atá fostaithe ag GBCN go díreach agus a bhí sannta do NAMA (341 ball foirne amhail ar an 31 Nollaig 2015), agus €3.7 milliún a bhain le costas cionroinnte luach saothair na bhfostaithe de chuid GBCN a fheidhmíonn seirbhísí comhroinnte, seirbhísí TF, acmhainní daonna agus airgeadais ina measc.
- Thabhaigh GBCN €6.7 milliún (2014: €9.2 milliún) i leith costais eile, lena n-áirítear cíós, seirbhísí oifige agus costais chomhairleachta.²

1 B'ionann costais riaracháin iomlána NAMA agus €112 milliún in 2015 (€135 milliún in 2014).

2 Féach ráitis airgeadais NAMA, 2015. Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar NAMA ar an 29 Aibreán 2016.

3 Tugtar sainmhíniú ar ghnóthais bheaga agus mheánmhéide de réir Alt 2 de Mholadh CE 2003/361/CE (an 6 Bealtaine 2003).

4 Alt 10 den Acht um Chorporáid Baincéireachta Straitéiseach na hÉireann, 2014.

5 Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar Chorporáid Baincéireachta Straitéiseach na hÉireann ar an 27 Bealtaine 2016.

Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann

17.47 Cuireadh Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann (CBSÉ) ar bun i mí Mheán Fómhair 2014 faoin Acht um Chorporáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann, 2014, d'fhonn creidmheas ar ísealchostas a chur ar fáil do ghnóthais bheaga agus mheánmhéide Éireannacha³ ach cistí a fhoinsiú ó aonáin náisiúnta agus idirnáisiúnta.

17.48 Cuireann GBCN seirbhísí gnó agus tacaíochta, seirbhísí córais, foirne agus cisteáin agus comhairle ar urrúis fiachais agus iasachtaí ar fáil do CBSÉ. Thabhaigh GBCN costais €3.6 milliún i leith na seirbhísí sin a chur ar fáil in 2015 (2014: €0.7 milliún), rud a athghearradh ar CBSÉ.⁴

17.49 Coinnítear cuntais ar leith i gcomhair CBSÉ agus ní bhíonn siad ina gcuid de chuntais GBCN chun críocha alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú). Baineann na chéad ráitis airgeadais arna n-iniúchadh i ndáil le CBSÉ leis an tréimhse ó cuireadh ar bun é ar an 12 Meán Fómhair 2014 go dtí an 31 Nollaig 2015.⁵

Dáileadh foirne

17.50 Tháinig méadú eile ar líon na foirne in GBCN in 2015. Bhí 781 (2014: 759) ball foirne ar an iomlán ag deireadh 2015. Tá leagtha amach i bhFíor 17.5 sannadh baill foirne d'fheidhmeanna agus do ghníomhaíochtaí éagsúla de chuid GBCN ag deireadh bliana 2011 go 2015.

Fíor 17.5 Dáileadh foirne GBCN ag deireadh bliana, 2011 go 2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Aonaid Ghnó GBCN					
Maoiniú agus bainistiú fiachais	12	14	15	19	21
Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann/An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean	10	13	15	33	36
An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát	63	69	77	91	109
NewERA	6	12	13	14	19
Aonad Baincéireachta ^a	9	12	14	13	12
An Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais	34	44	52	63	60
Comhlachtaí tacaithe					
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	193	224	331	369	341
Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann	—	—	—	3	9
Feidhmeanna corparáideacha					
Airgeadas, teicneolaíocht agus oibríochtaí	71	73	95	112	121
Dlí, comhlíonadh, AD agus iniúchadh inmheánach	21	21	24	22	33 ^b
Riosca	9	12	15	14	18
Eile	5	6	6	6	2 ^c
Iomlán	433	500	657	759	781

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Nótaí: a Ar iasacht don Roinn Airgeadais.

b Tá san áireamh san fhigiúr seo don bhliain 2015 seachtar daoine i dtaobh na bhfeidhmeanna seo a leanas: an tAonad um Shaoráil Faisnéise (a cuireadh ar bun mar chuid den fheidhm chomhlíonta de bharr go mbeadh feidhm ag an Acht um Shaoráil Faisnéise, 2014 ar GBCN le héifeacht ón 14 Aibreán 2015), Cumarsáid Chorporáide agus Rúnaíocht (a bhí faoin teideal "Eile" roimh 2015).

c Tá ceathrar ball foirne a bhí faoin teideal seo roimhe seo curtha san áireamh faoi réimse feidhme eile anois. Féach fonóta b thuas.

Conclúidí

- 17.51** Le hAcht 2014 cuireadh caoi sheolta éifeachtach ar na socruithe rialachais do GBCN agus cuireadh athruithe suntasacha i bhfeidhm ar a théarmaí tagartha reachtúla. Rinneadh feidhmeanna a atheagrú agus a athoiriúnú go suntasach chomh maith, rud a thug deis do GBCN fáil réidh le haimhrialtachtaí agus a chóras tuairiscithe airgeadais a dhéanamh níos éifeachtaí. I ndiaidh Acht 2014, déantar gníomhaíochtaí GNFA a nochtadh mar chuid de chuntas riaracháin GBCN.
- 17.52** Mhol mé roimhe seo gur chóir do GBCN glacadh le cur chuige comhsheasmhach i leith nochtadh na gcostas foriomlán a bhaineann le gach ceann de na heochairsheirbhísí agus eochairfeidhmeanna a chuireann sé ar fáil. Tá na costais fhoriomlána a bhaineann le gach ceann de na heochairsheirbhísí agus eochairfeidhmeanna a chuireann GBCN ar fáil nocht ar bhealach níos fearr i ráitis airgeadais an chuntais riaracháin, 2015.
- 17.53** Rinne GBCN athbhreithniú ar na socruithe tuairiscithe airgeadais i dtaca leis na cuntais uile agus ghlac le FRS 102 nuair ab iomchuí.

